

Öğretmenler için Sanal Zorbalıkla Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Öğretmenler için Sanal Zorbalıkla Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği.
Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27234>

Özet

Öğretmenler İçin Sanal Zorbalıkla Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği, eğitim ortamlarında giderek yaygınlaşan sanal zorbalık olaylarına karşı öğretmenlerin kullandıkları bilişsel ve davranışsal başa çıkma stratejilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, Altunda ve Ayas (2018) tarafından Türk öğretmen popülasyonu üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanarak literatüre kazandırılmıştır. Bu geliştirme çalışması, öğretmenlerin sanal zorbalık karşısında sergilediği tepkileri sistematik bir şekilde ölçmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Sanal zorbalık, başa çıkma stratejileri, öğretmen, psikometrik ölçek, eğitim psikolojisi, ölçek geliştirme.

Yazarlar

Yunus ALTUNDA, Tuncay AYAS

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, okullarda öğrencilere veya bizzat kendilerine yönelik gerçekleşen sanal zorbalık durumlarına karşı öğretmenlerin uyguladıkları çeşitli başa çıkma stratejilerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Geliştiriciler, elde edilen verilerin, öğretmenlere yönelik zorbalıkla mücadele eğitimleri ve müdahale programları tasarlanmasında önemli bir temel oluşturmasını amaçlamıştır.

Ölçek, öğretmenlerin sanal ortamdaki tehditler, tacizler ve diğer olumsuzluklar karşısında gösterdikleri adaptif ve maladaptif tepkileri ayırt edebilme kapasitesine sahiptir. Bu sayede, öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini ve psikolojik iyi olmaları destekleyecek stratejilerin belirlenmesine katkıda bulunulmuştur.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, bireylerin stresli durumlarla başa çıkmak için kullandıkları tepki örüntülerini ifade eden genel "Başa Çıkma Stratejileri" yapısını, özellikle sanal zorbalık bağlamında ölçmektedir. Bu yapı, genellikle alt boyutlara ayrılmaktadır (örneğin, problem odaklı, duygu odaklı, sosyal destek arama veya kaçınma stratejileri gibi). Ölçeğin faktör yapısı, öğretmenlerin zorbalık eylemlerini nasıl algıladığını ve bu algılamaya bağlı olarak hangi stratejilere yöneldiğini yansıtır.

Ölçülen yapının temelini, öğretmenlerin zorbalıkla mücadelede kullandıkları **aktif müdahale**, **duygusal regülasyon** ve **pasif/kaçınmacı tepkiler** oluşturmaktadır. Ölçek, bu farklı başa

çıkma yaklaşımlarının yoğunluğunu ve şekillerini belirlemeye odaklanmıştır.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinde geçerlilik çalışmaları Altunda ve Ayas (2018) tarafından detaylıca yürütülmüştür. İçerik geçerliliğini sağlamak için, ölçek maddeleri uzman görüşlerine sunulmuş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Yapı geçerliliği kapsamında, ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutlar ölçüp ölçmediğini belirlemek amacıyla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır.

Faktör analizleri sonucunda elde edilen yapı, sanal zorbalıkla başa çıkma stratejilerinin teorik çerçevesiyle uyumlu bulunmuş ve ölçeğin yapı geçerliliği desteklenmiştir. Ancak orijinal kaynaktaki spesifik geçerlilik katsayıları belirtilmediği için, bu katsayıların detayları için kaynak makaleye başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayıları hesaplanarak incelenmiştir. Geliştirme çalışması sırasında, ölçeğin toplam puanı ve alt boyutların Cronbach Alfa (Cronbach's Alpha) değerleri hesaplanmıştır. Yüksek iç tutarlılık katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Genellikle psikometrik çalışmalarda, sosyal bilimler için kabul edilebilir güvenilirlik düzeyi olan 0.70 ve üzeri değerler elde edildiği varsayılmaktadır. Bu ölçeğin alt boyutları arasındaki korelasyonlar da, boyutların birbirinden bağımsız ancak ilişkili yapıları ölçtüğünü destekler niteliktedir. Orijinal çalışmada güvenilirlik değerlerinin yüksek olduğu raporlanmıştır.

Faktör Analizi

Öğretmenler İçin Sanal Zorbalıkla Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği'nin faktör yapısını belirlemek amacıyla öncelikle **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** kullanılmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve başa çıkma stratejilerini temsil eden birkaç ana faktörden oluştuğunu ortaya koymuştur.

AFA'nın ardından, belirlenen faktör yapısının farklı bir örneklem grubu üzerinde doğrulanması amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçları, model uyum indekslerinin (CFI, TLI, RMSEA vb.) kabul edilebilir düzeylerde olduğunu göstermiş, böylece ölçeğin çok faktörlü yapısının teorik beklentilerle ve verilerle uyumlu olduğu kanıtlanmıştır. Bu analizler, ölçeğin sağlam bir psikometrik temele dayandığını göstermektedir.

Ölçme Aracı Bilgileri

Test Type: Geliştirme

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (Örnek: 1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman)

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğretmenler (Eğitimciler)

Age Group: Yetişkin (Çalışan) Popülasyon

Population Details: Türkiye genelindeki farklı branş ve kademelerde görev yapan öğretmenler.

Test Methodology: Öz Bildirim (Self-Report) anketi ve tarama yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenlerin sanal zorbalıkla karşılaşmaları veya öğrencileri adına müdahale ettiklerinde kullandıkları stratejileri belirtmeleri istenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Ölçek geliştirme, sanal zorbalık, öğretmen psikolojisi, stresle baş a çıkma, psikometri, Altunda.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: yunusaltundag14@hotmail.com

Correspondence Address: Yunus ALTUNDA (İletişim adresi, yazarın makale yayınlandığı tarihteki üniversite veya kurum adresi ile sağlanabilir.)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2018

İzinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve araştırma amaçlı kullanımlarda genellikle ücretsizdir, ancak ticari olmayan kullanımlar için bile sorumlu yazar (Yunus Altunda) ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilir. Ölçeğin kullanımı için resmi izin alınması, etik ve yasal zorunluluktur.

Orijinal makale PDF dosyası buradan indirilebilir: [ogretmenler-icin-sanal-zorbalikla-basa-cikma-stratejileri-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/ogretmenler-icin-sanal-zorbalikla-basa-cikma-stratejileri-olcegi-toad.pdf)

Kaynakça

Altunda?, Y. ve Ayas, T. (2018). Öğretmenler için Sanal Zorbalıkla Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(1), 84-92. doi: 10.5455/apd.292158

Öğretmenler için Sanal Zorbalıkla Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte açıkça belirtilmemiştir. Maddelerin tamamına erişim için yukarıda referans verilen Altunda? ve Ayas (2018) makalesine başvurulması gerekmektedir. Araştırma makalesinin tam metni, ölçeğin alt boyutları ve her bir boyuta ait maddeler hakkında detaylı bilgi sağlamaktadır.

Genellikle bu tür ölçekler, zorbalık durumunda öğretmenin yaptığı eylemleri sorgulayan ifadeler içerir. Örnek maddeler (orijinal maddeler değildir) şunlar olabilir:

Sanal zorbalık olayı hakkında hemen okul yönetimine bilgi veririm.

Öğrencilerime sanal ortamda güvenli davranış kuralları hakkında hatırlatırım.

Olayı görmezden gelmeye çalışırım ve kendi kendime unutulacağını söylerim.

Sanal zorbalığa karşı öğrenciyle birebir konuşarak durumu anlamaya çalışırım.